

Emnenr. 5.

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Haug

Emne: Vannboring

Bygdelaag: Skjeggstrand

Oppskr. av: Martin Tunes

Gard: Tunes

(adresse): Tunes brevhus pr. Bergen. G.nr. 83 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.

Vasselen (ein) var i bruk i kvar mannus hús her kjä oss til rundt oppimder 1900-talet, sedan tok bruken av vasselen etter kvart av.

Tjpa me brukte kvilke på bae skildes og hadde uthola opning midt på for halsen.

Vasselen var innretta til boring av tre bittler. Vassetstjokket hadde soleis ein trykstomp i kvar ende forsynt med ein jernkrok.

I eldre tid brukte dei trøyle vidjet og trekrok a.

Vassbitla, som før var ei trebitla, vart etter 1900 etterkvart ombytt med sinkbitla og spand av jernblik til å vera på ryggen.

4.

Til vanleg kjøkkenbruk steller kvinnfolki og iungarne med vannboringi.

6.

I tørkeår, når vasskjelda heima tørkar ut, må ein heita vatnet lengre borte på, på elv eller ei fellskjelda. Er vassbruken stott som om vinteren, så fjøst også skal ha sil, kjøper ein vatnet heim vanleg på slede.

Dei som iungen best har lgt sjølos og bera.

2

7.

I dei seinare år er det vorte meir og meir
vanleg at folk får innlagt varmspring
både i fjøset og kjøkkenset; og dei som iutje
har innlagt varmspring har gode kjel der
både i fjøset og i møbliken av stovkønsel, kor
iføi dei snøkl og lettveint kan kunnast vortu.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

563

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Haus

Emne: Vannbæring

Bygdelag: Skjyggestrاند

Oppskr. av Martin Tunes

Gard: Tunes

(adresse): Tunes brevhus pr. Bergen. G.nr. 83

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Vasselen (ein) var i bruk i kvar manns hus her hjå oss til radt oppunder 1900-talet, sedan tok bruken av vasselen etter kvart av. Typa me brukte kvilte på bae skuldrer og hadde uthola opning midt på før halsen. Vasselen var innretta til bæring av to bøtter. Vasselstykjet hadde soleis ein togastomp i kvar ende forsynt med ein jernkrok. I eldre tid brukte dei truleg vidjer og trekroka. Vassbøtta, som før var ei trebøtta, vart etter 1900 etter kvart ombyt med sinkbøtta og spand av jernblik til å bera på ryggen.

4. Til vanleg kjøkkenbruk steller kvinnfolki og ungarne med vannbæringi.

6. I tørke år, når vasskjelda heima tørkar ut, må ein henta vatnet lengere burte frå, frå elv eller ei felleskjelda. Er vassbruket stort som om vinteren, då fjøset også skal ha sit, køyrer ein vatnet heim vanleg på slede. Dei som ingen hest har lyt sjølvsag bera.

7. I dei seinare år er det vorte meir og meir vanleg at folk fær innlagt vannspring både i fjøset og kjøkkenet; og dei som inkje har innlagt vannspring har gode kjeldor både i fjøset og i nerleiken av stovehuset, kor ifrå dei snøkt og lett vint kan henta vatn.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

601

BYGDØY

Avskrift rettel

L. Aall.

Bygdøy i april 1948.

Hord.
Kaus

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte væskene en lengre vei for å hindre at væsken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Sp. 1. Når ein kjørde vohn i opne kjørde, tinnor, slampor
o. l. brukte ein gjerne for å loka eit tre lokk med eller
utan handtak eller ein bordbite flyta oppå vohn
for at det ikkje skulde skvulpa over
No kjører ein vohn i tørkeår helst i lukke spannd.

Sp. 7. Noko særskilt namn veit ein ikkje om at det var på det.

Sp. 9. Nei, ikkje svidt ein veit.

Herad
Uppteiknar...

Kaus, Hordaland.

Martin Tinnus.

Tinnus brennhus pr. Brygen 9/4-48.

1578

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

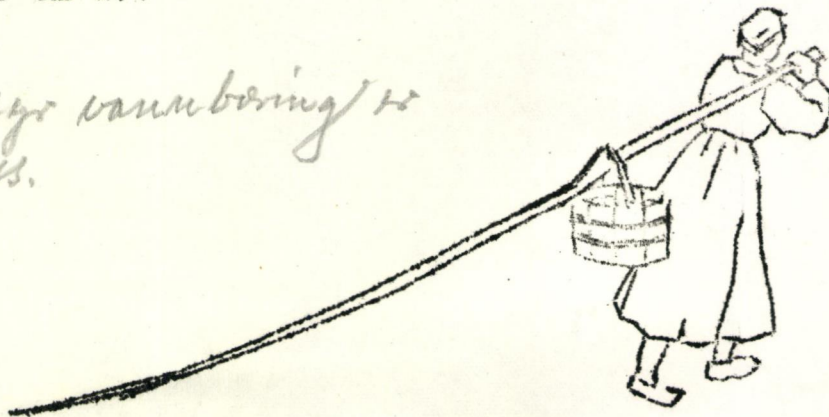
Fjord
Flaen
I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

*Denne måten for vannbæring er
ikkje kjent hjå oss.*

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

*Fiskebein, fiskehovud og kumøkk har allest,
so vit ein veit, vore brukta til brensel hjå oss.*

20/10-48.

*Martin Truus,
gardsnar.*